

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

199. An, & qualiter vacent beneficia per alienationem rerum Ecclesiæ seu beneficii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

Gonz. cit. n. 128. qui etiam gl. 5. §. 10. ex n. 22. specialiter, quod non operetur dicta constitutio Sixti V. quoad suspensionem promotorum ad ordines sine, aut cum ficto titulo.

Questio 199. An, & qualiter vacent beneficia per alienationem rerum Ecclesie seu beneficii?

1. **R**espondeo: Rectores Ecclesiarum seu beneficiorum, vel etiam commendatarii, aut administratores, qui bona Ecclesie vel beneficii sui, hoc est, ipsum dominium vel jus aliquod, sive per venditionem, sive donationem vel emphyteusim, hypothecam, pignoris locationem ultra triennium, simileve aliud pactum, per quod dominium transfertur, aut transferri consuevit, transferre in alium presumunt (praterquam in casibus in iure permisis, vel de rebus in emphyteusim ab antiquo tempore dari solitis, & tunc in evidentem Ecclesie utilitatem, aut de fructibus & bonis, qua servando servari non possunt) sine Papae consensu, dum sunt Episcopo, & Abbate inferiores, Prioratibus, Praepositis, dignitatibus, Personatibus, administrationibus, officiis, Canonicatibus, praebendis aliisque Ecclesiasticis, cum vel sine cura beneficiis, quorum res & bona alienarunt duntaxat (non vero aliis) ipso facto privati existunt: illaque absque declaratione aliqua vacare censentur; possuntque per locorum Ordinarios vel alios, ad quos eorum collatio spectat, liberè personis idoneis (his exceptis, qua propterea eis privata fuerunt) conferri; nisi forte aliis specialiter aut generaliter sint Papae reservata. Si vero alienatores sint Episcopi aut Abbates, ingressus Ecclesie penitus illis interdicitur, & si per 6. menses immediate sequentes sub interdicto huiusmodi animo perseveraverint indurati, lapsis iisdem mensibus a regimine & administratione Ecclesie suae, vel Monasterii in spiritualibus & temporalibus eo ipso sunt suspensi, Praterea quod ab ipsis, uti & aliis beneficiatis facta alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conditio, in feudatio nullus sint roboris & momenti. Ita Paulus 2. in *Extrav.* sua *ambitiosa. inter communes. de rebus Ecclesie non alienand.* Lott. l. 3. q. 25. n. 2. dicens hanc poenam privationis esse latae sententiae, & qui in dicta *Extrav.* impeerint, censentur ipso iure privati beneficio. Castrop. tr. 13. de benef. d. 6. p. 2. §. 8. n. 14. qui tamen ait, ita esse, esto, in opinione plurium DD. ea recepta non sit, puta, poena vel *Extravagans.* Engels. ad tit. de rebus Eccles. non alienand. n. 18. idem monens ex Nav. istas poenas ipso iure incurrendas non ubique receptas esse; de quo vide dicenda ad finem hujus quaestionis. Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 1. §. septimum crimen: qui tamen subjungit ex Cajet. in sum. v. excommunicatio. c. 75. & Armill. v. eodem. excommunicationem talibus inflictam non esse receptam ubique; & alibi, non ex toto, sed ex parte tantum, ut ex Rocho de Curte c. ult. de consuet. esse consuetudine abrogatam.

2. Verum circa haec notandum primò: ad incurrendam dictam poenam requiri alienationem cum effectu sumptam; si nimirum res Ecclesie de facto sit emptori tradita, Engels loc. cit. adeoque ab impetrante justificandum factum alienationis, hoc est, actum, per quem translatum fuit dominium; quale non est venditio secundum se solam; adeoque hanc justificare non sufficit; sunt enim

haec duo compatibilia; aliquid esse venditum, & nihilominus non esse translatum dominium illius in emptorem; venditio siquidem & similes contractus, sunt quidem causae transferendi dominium, sed non concludunt ad ipsum actum translationis; qui perficitur ex traditione rei, juxta l. tradit. c. de pactis. ita tamen ut nec nuda traditio aliquid operetur, nisi praexistat causa seu titulus habilis ad transferendum dominium. l. nusquam. ff. de acquirend. rerum dominio. Lott. loc. cit. à n. 3. qui etiam subjungit n. 8. non esse proinde in casu hoc inconsiderabilem clausulam constituti (de cuius vi & effectu vide Barbof. de clausulis.) eo quod tamen habet vim traditionis pro acquirendo dominio & possessione; quia tamen id procedit per fictionem quandam, non esse secundum rei veritatem, ut Menoch. consil. 792. nu. 3. Barb. loc. cit. quae ficta traditio, ut concernit jus, quod venit secundum naturam contractus, seu ut Barbof. traditionem juris, non autem factum, in quo praesumitur executio obligationis, seu traditionem facti, ita ut non attendenda pro incurfu dictae poenae, cum adhuc actus reputetur imperfectus.

3. Secundò: quod hinc sequitur, ad effectum incurrendi dictam poenam non sufficere rem Ecclesie datam in hypothecam; licet enim prohibita alienatione, censetur quoque prohibita hypotheca, qua ad alienationem devenitur, uti id in terminis citata *Extravag.* est indubitatum) id tamen intelligitur respectu validitatis actus, quo datur res illa in hypothecam, qui non minus, quam actus venditionis prohibetur & annullatur, in dicta *Extrav.* non autem respectu istius poenae, idque sive hypotheca sit generalis, sive specialis; sicut enim differt vis legis, qua punit, à virtute legis, qua prohibet; ita ab una ad alteram non rectè infertur, ubi diversa incurrit ratio; siquidem ubi agitur de puniendo ob alienationem, verbum alienationis sumitur strictè & proprie; & sic pro translatione dominii, ut Alex. consil. 41. n. 5. & 7. vol. 6. Bald. in l. final. c. de rer. alien. n. 1. Castrenf. n. 3. & DD. communiter. ita ferè Lott. loc. cit. à n. 13.

4. Tertio; requiri, ut, praterquam, quod res illa sit ad decorem & illustrationem Ecclesie, vel ex qua ministri alimenta percipiunt, ut meminit & supponere videtur dicta *Extrav.* in principio in ipsa periodo actus alienationis sub dominio Ecclesie; si enim tunc de facto jam fuisset alienata, & praelatus seu Rector ex suppositione invaliditatis actus, aut rei devoluta ad novam concessionem procederet, utcumque actus ille, qui sustineri posset quasi ex solito, seu quia tales res solita fuissent alienari, nullus foret; eo quod negaretur illud solitum; adhuc tamen posita illa nullitate non infertur necessarid ad statum rei concessa; nempe quod ea tempore concessionis esset in dominio Ecclesie vere & realiter, & in consequens esse locum dictae poenae. Lott. à n. 18.

5. Quarto; satis non esse, quod bona illa quomodocunque spectent ad Ecclesiam, sed requiri ut bona illa sint actu incorporata Ecclesie, mensa capitulari, conventui &c. non enim aliter constitui possunt in dominio Ecclesie (intellige, in ordine ad prohibitionem alienandi, & ex ea incurrendam dictam poenam, quam per incorporationem, Lott. loc. cit. n. 21.) bona enim legata, donata Ecclesie vel aliter ab ea obtenta (etiam ea, quorum Ecclesia non habet nisi dominium directum, dum ea ex causa aliqua quoad dominium quoque utile

utile revertuntur ad Ecclesiam, quamdiu ea incorporata non sunt eidem Ecclesie; quod ipsum pendet & colligitur ex circumstantia facti, maxime ex declaratione Prælati facta, quod ea nolit incorporare suæ mensæ. Tond. paulo post citand. n. 3.) quamdiu non sunt incorporata illi, alienari possunt sine solemnitatibus aliis de jure requisitis. Tond. in resp. benef. p. 3. c. 87. n. 1. citans Franch. decis. 14. n. 16. & AA. passim in c. ut supra. de bonis Eccl. non alien. de quo vide Barb. in c. nulli. n. 9. eodem tit. Quamvis subjungat Tond. loc. cit. n. 5. de bonis noviter acquisitis Ecclesie, veluti ex donatione, legato, hæredis institutione, aut alio simili titulo dubitari posse, an sint de mensa, & consequenter inalienabilia; an verò nondum unita mensæ, adeoque quia in tutiorem partem fieri debeat interpretatio, sanum esse consilium, ut non alienentur sine solemnitatibus, ut Innoc. Abbas in c. ut super. Mascard. de probat. conclus. 203. n. 6. & 7. & se, ubi non adesset necessitas, non audere consulere; eò quod, qui donat Ecclesie, aut eam hæredem relinquit, non aliam intentione donet, quam ut ea bona incorporentur Ecclesie; Incorporatio autem illa non censetur facta, dum capitulum vel ejus Superior declaravit, se nolle ea incorporare. Tond. l. c. n. 2. citans Redoan. de bon. Eccl. non alienand. q. 62. Imò non censetur facta dicta incorporatio ex retentione illorum bonorum per annum, sed tunc demum, & non aliter quam per declarationem, sive explicitam, sive implicitam ex descriptione illorum inter alia bona Ecclesie. Lott. nu. 22. citans eundem Redoan. rubr. 1. c. 22. n. 29. Bart. in l. si vacantia. n. 8. c. de bonis vacantibus.

6. Quintò: locum non esse pœnæ isti, vel etiam Extravaganti quoad prohibitionem, si res Ecclesie sint tales, ut ex illis commodum nullum perciperet aut percipere possit, v. g. quia essent terrule, de quibus canon. terrulas 12. q. 2. de quibus vide etiam C. de Luca de benef. d. 86. n. 8. concurrentibus juxta dispositionem dicti textus hinc quatuor: necessitate præcisâ, exiguitate prædii, infructuositate, & longâ distantia, ut nequeant commodè ad cultum redigi. Lott. n. 23. & 25. vel si urgeret necessitas, & non posset peti vel expectari à Papa licentia, Lott. n. 24. qui etiam n. 26. ait, arbitrari se, hinc declarandam sententiam aliquorum, puta Navar. conf. 7. de rebus Eccl. non alienand. Sayr. in florib. eodem tit. dub. 3. Barbol. collectan. ad cit. Extrav. ambitiosa. n. 30. existimantium, incurri hanc pœnam privationis beneficii ex incisione arborum frugiferarum; nimirum ut regulentur circumstantiâ facti; videlicet intentione succidentis, ut si illa sit ad minuendum in perpetuum redditus Ecclesie pro implenda alienantis crumena in præjudicium suorum successorum ex valde notabili incisione incurratur dicta pœna; secus si succissio ea facta intentione bonâ, puta substituendi alias arbores meliores, aut alia de causâ legitima, quorum plures vide apud Mantican. de tacitis & ambiguis contractib. l. 12. tit. 29. à n. 27.

7. Sextò: non esse locum dictæ pœnæ, dum alienatio non fit de solo, seu bonis Ecclesie, sed de melioramentis, quæ ipse Rector Ecclesie seu beneficii fecit, eò quod hæc melioramenta non veniant sub prohibitione alienandi. Card. de Luca de benef. disc. 86. n. 9.

8. Septimò: non esse locum extravaganti in ceteris casibus & bonis, in quibus ea licitè sine

solemnitatibus alienari possunt, puta, in bonis, quorum Ecclesia habet dominium utile; & dum nimirum Ecclesia tanquam manus mortua cogitur à domino directo bona noviter obtenta vendere: de quo vide Tond. loc. cit. n. 11. An verò per transactionem bona Ecclesie alteri remitti possint, & consequenter in eo evitetur dicta pœna, merito dubitatur à nonnullis, & sentire videntur Nav. conf. 44. l. n. 21. Alciat. conf. 17. n. 8. l. 1. apud Tond. n. 9. eò quod non dicatur alienarum, quod penes ad verfarium dimittitur, & nunquam fuit ab Ecclesia possessum; ait tamen Tond. ipse, hanc sententiam esse contra mentem Rotæ, eò quod, quidquid sit de patre, qui est legitimus administrator bonorum filii, quando agitur de tutore vel Prælato, qui non habent tantam potestatem, non possunt transigere, dimittendo rem apud possessorem, nisi servatis juris solemnitatibus; citat pro hoc Surd. conf. 451. n. 25. Gratian. disp. for. c. 476. n. 16.

9. Octavò: notandum circa illud, quod in dicta Extrav. dicitur, non esse locum prohibitioni isti, & pœnæ, dum res aliqua ab antiquo tempore esset solita concedi vel dari in emphytheusim, illud solitum aliter constitui non posse, quam vel ubi præcessit una concessio valida, vel existant duæ cum cursu quadraginta annorum, juxta Seraph. decis. 434. n. 1. ita ut excludatur hic numerus duarum concessionum ex identitate personæ, quâ posita, una tantum concessio reputatur: & è converso cursus ille quadraginta annorum nihil operatur, si ea formæ differant; siquidem alienationes rei Ecclesiasticæ debent esse conformes pro continuande cursu quadraginta annorum. Lott. à n. 19. Vide de hoc Tond. p. 1. c. 119. à n. 12.

10. Nonò: Dum dicitur in cit. Extrav. non posse locari res Ecclesie ultra triennium, triennium non esse computandum ratione annorum, sed ratione fructuum, hoc est, bona Ecclesie non esse locanda ad tempus, in quo percipiantur plures fructus quàm triplices. Hinc si res Ecclesie non nisi alterius annis fructus reddit, potest ad sexennium locari; si tertio solum anno fert fructus, potest ad novennium locari; si autem singulis annis fert fructus, non potest nisi ad triennium locari. Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 1. § ego in alia.

11. Denique notandum, secundum aliquos debere justificari ab impetrante ex hoc capite Extravagantem illam: ambitiosa, esse receptam in loco, ubi facta alienatio; idque plurimum momenti habere tam in foro interno, quàm externo secundum Nav. in man. c. 27. n. 150. Molina. de contr. tr. 2. d. 466. n. 9. Gutt. qq. can. l. 1. c. 8. n. 7. & alios apud Garc. p. 2. c. 1. n. 87. Lott. n. 38. & 39. à quorum sententia quamvis Lott. n. 40. dicat se prorsus recedere; eò quod fundamentum illius, nempe quod lex usu non recepta non fit lex, valeatque contrario usu seu consuetudine abrogari, sit absurdissimum, dum agitur de lege Papæ, qui non à populo, sed à Deo immediatè in his Ecclesiasticis potestatem habet; ut ideo nec per mille annos extinguatur ejus vis per usum in contrarium, impertinensque sit hæc istorum AA. deductio, cum ista sanctio reperitur impressa in volumine canonico, cum quo ubique locorum circumfertur. Nihilominus n. 42. ait idem Lott. se existimare, propter materiam objectæ odibilitatem in foro externo, si ex parte rei probaretur non usus dictæ Extravagantis, & positivus usus in contrarium, eum satis excusari, cum hujusmodi legis non

non usus, utcumque aliis non allegabilis pro evitanda dispositione, excuset tamen pro evitanda poena ipsius legis juxta doctrinam Bart. in l. 1. §. apud Labionem. n. 1. ff. de editi edict. Surd. cons. 327. n. 51. Gutt. loc. cit. quos citat ibid. Lott.

Quaestio 200. An, & qualiter ob simoniam mentalem & conventionalem infligatur privatio beneficiorum?

1. Respondeo primò in genere, veluti prænotando, nullam simoniam inducere poenas juris ipso facto, nisi quæ committitur in ordinibus, beneficiis, Religionis ingressu. Castrop. de simon. d. 3. p. 21. n. 2. citans Suar. de simon. l. 4. c. 55. n. 5. Ugol. tabul. l. c. 12. & l. 4. c. 3. Navar. &c. Less. de just. l. 2. c. 35. nu. 130. citans Sylv. V. simonia. q. 19. &c.

2. Respondeo secundò: Simoniam mentalem, hoc est, quæ abique externo aliquo contractu, pacto tacito vel expresse committitur, nequidem in dictis tribus ordine, beneficio, ingressu religionis poenas ullas juris inducere. Less. loc. cit. ex communi DD. adeòque nullum ob eam commissam, ne quidem beneficio, circa quod committitur, privari, nec ipso jure, nec per sententiam. Azor p. 2. l. 7. c. 27. §. si quis. citans Gomef. ad reg. de trien. poss. n. 12. Proceduntque hæc ipsa, sive simonia mentalis sit purè talis, sive mixta; dum nimirum datur aliquid cum intentione obligandi ad reddendum spirituale sine ullo pacto externo.

3. Respondeo ad secundum primò: Simoniam conventionalem nullatenus inducere vacationem obreoratorum ipso jure. Gonz. Gl. 15. n. 70. citans Put. decis. 8. l. 2. Caputaq. decis. 3. de simon. Sed neque privatur quis ex inde beneficio, super quo commissam. Azor. loc. cit. (licet dicat privari illo per sententiam) citans Gomef. ubi ante. Less. l. c. n. 149. ubi quòd nulla simonia conventionalis, excepta confidentiali purà, hoc est, quæ fit in mutua conventionione, & neutra ex parte completur per dationem: vel etiam mixta, in qua datum quidem est pretium, sed nondum data res spiritualis, inducat illas poenas juris politici. citatque pro hoc Navar. de simon. c. 23. n. 104. ac dicens esse ferè communem DD. præsertim recentiorum. Idem de simonia hac incompleta adhuc ex utraque parte quoad executionem, nimirum non incurri propterea excommunicationem, nec ullas alias poenas latas contra simoniacos, tradit Tond. qq. benef. p. 3. c. 90. n. 10. ex Sanch. consil. moral. l. 2. c. 3. dub. 106. n. 4.

4. Respondeo ad secundum secundò: ob simoniam conventionalem illam mixtam, in qua res spiritualis est tradita, v.g. beneficium collatum, resignatum, & pretium nondum solutum, induci poenas omnes juris, perinde ac si utrimque completa esset, seu ac si simpliciter realis esset, eò quòd emptio & venditio videatur perfecta, quando res est tradita, etsi pretium nondum solutum, censent præter alios Sotus, l. 9. q. 8. a. 5. Cajet. in sum. 7. Simonia, apud Less. loc. cit. Contrarium, nimirum simonia poenas non incurri, sentiunt Less. l. c. citatque ab ipso Covar. in Clem. si furiosus. p. 1. §. 1. n. 7. & p. 2. §. 3. n. 4. Ugolia. Nav. &c. Item Sanch. loc. cit. apud Tond. loc. cit. & alii plures, eò quòd juxta stylum Curia Romanæ, de quo testantur Sanch. Navar. &c. non censentur incurse poenas, nisi per simoniam realem utrimque com-

P. Lauren. Fori Benef. Tom. III.

pletam, non obstante Bullà Pii V. hac de re edita, quæ non videtur recepta, ut Less. Cujus hæc videtur ratio, quòd poenæ, præsertim graves, ipso facto incurrendæ, quantum fieri potest, sunt restringendæ: ac proinde poenæ iis constitutæ, quæ spiritualia emunt ac vendunt, restringendæ ad emptionem & venditionem completam (qualis non magis est, quando res est tradita, & nondum solutum pretium, quam quando solutum pretium, & res nondum tradita; Less. n. 150.) nisi expresse contrarium significetur. Sentit tamen Less. n. 151. cum Nav. de simon. c. 23. n. 104. testante sic servari de stylo Curia & aliis, quòd si dicta simoniaca pactio postmodum utrimque compleatur in totum vel in partem (intellige pretii solvendi) incurrantur non tantum poenæ, sed retrahantur ad tempus pactionis: v.g. collator convenit cum Petro de centum aureis de dando illi beneficio, & statim confert; Petrus nondum solvat pecuniam promissam, neuter illorum adhuc incurrit poenas juris, nec collatio est irrita; postea tamen post menses, vel etiam annos aliquot Petrus solvat pecuniam, jam incurfa censetur excommunicatio ab utroque, & inhabilitas à Petro ab initio contractus, & contractus & collatio censetur irrita & invalida; & sic collatio, excommunicatio, inhabilitas pendebant ab eventu futuro, ita ut ante hunc collatio sit pendens, habeatque se veluti medio modo & indifferenti, neque absolute valida, neque invalida. Less. n. 152. id ipsum variis exemplificans v.g. in excommunicatione lata contra eum, qui pensionem beneficiale non solvit; quæ etsi sit lata sententiæ, non tamen censetur incurfa, nisi pensionarius declaret se velle, ut sit incurfa; quæ posita declaratione retrahitur, ita ut censetur incurfa jam ab initio, quo coepit alter esse in mora, juxta Nav. sup. & Giga. de pension. §. 77. Item in emphytheusis amissione incurfa ob non solutam intra triennium pensionem; ita ut, si Dominus directus declaret, se velle, ut res illa sit amissa, censetur esse amissa ab initio completi illius triennii. Unde jam etiam inferitur primò, talem non teneri dimittere beneficium; quia collatio non est absolute irrita, sed aliquo modo valida; etsi ab eventu futuro, quo posito ea resolvitur ab initio, & tenebitur ex tunc positi eventus dimittere beneficium. Lott. n. 153. Secundò: ante completam pactionem per solutionem pretii celebrantem non incurrit irregularitatem; ad hanc enim incurram ob violationem censuræ requiritur, ut ante censura sit absolute incurfa. Less. cit. n. 153. Etsi de cetero hæc retrahitio faciat, ut, si interea collatum sit aliud beneficium, collatio sit invalida, ac si reverà jam tum fuisset excommunicatus & inhabilis, quia hæc acquisitio beneficii pertinet ad lucrum; irregularitas illa ad damnum; plus autem requiritur ad damnum incurrendum, quam ad lucrum non reportandum, Less. n. 154. Veruntamen neque hæc retrahitio facta per quandam fictionem juris locum habet in foro conscientia secundum aliquos, Less. n. 155. dicens hanc sententiam insinuari ad Nav. c. 23. n. 104. & doceri ab Henricq. de excom. c. 19. & sibi non displicere; quæ si vera, in foro conscientia non censentur incurse poenæ simonia, nisi à tempore, quo hæc completur, nec retrahentur, adeòque non tenebitur talis restituere fructus interea perceptos, nec censetur fuisse inhabilis interea ad alia beneficia.

H 3

§. Respon-